

Miljö- och energidepartementet
Klimatenheten

Remiss av delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och LRF Skogsägarna har erbjudits att yttra sig avseende Miljömålsberedningens (MMB) rubricerade remiss gällande SOU 2016:47 och tackar för den möjligheten.

LRF har deltagit under processen i MMB, genom sakkunnig Sven Erik Hammar, som också är vice ordförande i LRF och ordförande för LRF Skogsägarna. Detta yttrande bygger således på ståndpunkter som LRF fört fram under beredningsprocessen. Nedan följer vårt gemensamma svar, som även stämts av med skogsägareföreningarna Södra Skogsägarna, Mellanskog, Norrskog och Norra Skogsägarna.

Sammanfattning

- LRF välkomnar att Miljömålsberedningen har enats kring etappmål och strategier för att nå det övergripande klimatmålet om att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, senast år 2045. Särskilt värdefullt är att beredningen uttalar ett tydligt starkt stöd för utvecklingen av en biobaserad ekonomi för att nå klimatmålen.
- Om Sverige ska ha en chans att reducera utsläppen i transportsektorn, med så mycket som 70 % till 2030, är en ökad andel förnybara drivmedel på marknaden ett måste. Inte minst för den tunga trafiken. En sådan utveckling har dock visat sig vara förenat med konflikter med EU:s stadsstödsregler. LRF ser därför att en reduktionsplikt av växthusgasutsläpp för bensen och diesel bör införas, vilken kombineras med en sanktionsavgift. Höginblandade liksom rena biodrivmedel läggs utanför reduktionsplikten med fortsatt skattenedsättning, baserad på klimatprestanda. Ett nytt styrmedelssystem för biodrivmedel utvecklar branschen och investeringar i biodrivmedelsproduktion underlättas. Det är av yttersta vikt att Sverige agerar så framtida EU-regelverk stimulerar denna utveckling.

- LRF menar att det är nödvändigt att klimatarbetet går hand i hand med FN:s hållbarhetsmål enligt Agenda 2030 och välkomnar att beredningen vill att alla politikområden ska integrera klimatfrågan i sitt arbete samt vara ett gemensamt ansvar för hela regeringen och samtliga departement. LRF saknar dock hänsyn till generationsmålets strecksatser i förslaget till klimatstrategier. För en effektiv styrning krävs tydlighet i samhällets prioriteringar. Klimatåtgärder måste ges större vikt för att nå Parisöverenskommelsens mål. Tyvärr saknas detta vilket vi också påpekade i vårt remissvar gällande SOU 2016:21.
- En betydande klimatnytta skapas genom ett aktivt jord- och skogsbruk, då förnybara råvaror ersätter fossila genom substitution. Samtidigt ger det aktiva brukandet ökad tillväxt som leder till ökat upptag av koldioxid. För att uppmuntra och förverkliga detta krävs ett tydligt handslag mellan stat och näringsliv i en gemensam nationell bioekonomistrategi, samt kraftfulla satsningar på forskning och innovation inom detta område.
- LRF välkomnar därför att det långsiktiga klimatmålet även blir ett övergripande mål för närings- och innovationspolitiken. Vi ser att satsningar på en biobaserad ekonomi kan ge klimatnytta, jobb, tillväxt samt stimulera regional utveckling och skapa hållbar utveckling. En mer hållbar produktion i industrin förutsätter att det finns hållbar råvara från det gröna näringslivet. Primärproduktionen av bioråvara är grunden till den biobaserade ekonomin. LRF vill därför lyfta vikten av att satsa på innovation och forskning för att öka produktionen och produktiviteten av bioråvara, energi och livsmedel på ett hållbart sätt. Betydande forskningsinsatser för ett mer produktivt, skonsamt och lönsamt brukande av naturresurserna krävs.

Klimatförändringarna och behovet av att minska utsläppen – hur ser utvecklingen ut?

LRF välkomnar MMB:s förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige och instämmer i analysen att det är viktigast att minska koldioxidutsläppen snabbt, eftersom dessa svarar för 80 % av utsläppen och är långlivade. Biogena växthusgasutsläpp ska minskas men kan inte nollas och exempelvis metan har en kortare uppehållstid i atmosfären. Detta måste genomsyra val av åtgärder och styrmedel som främst ska fokusera på utsläpp och upptag av koldioxid.

Strategi för en samlad och långsiktig klimatpolitik

LRF delar beredningens bedömning att klimatfrågan och omställningen till ett hållbart samhälle berör alla politikområden och sektorer, och att den därmed behöver integreras på alla nivåer i samhället. LRF vill återigen betona vikten

av långsiktighet. Fokus får inte läggas på att kortsiktigt uppfylla etappmål, då det riskerar att inte bli kostnadseffektivt.

Förslag till etappmål för den icke-handlande sektorn

LRF konstaterar, liksom beredningen, att de föreslagna etappmålen till 2030 och 2040 är mycket ambitiösa i jämförelse till andra länders ambitioner och de mål om utsläppsminskningar som EU:s klimatramverk till 2030 ställer krav på. Samtidigt behöver de föreslagna etappmålen nås på ett sätt som innebär att Sveriges sammanlagda konkurrenskraft behålls, och helst stärks, och som inte medför att utsläppen av växthusgaser ökar utanför Sveriges gränser. Det är endast på så vis Sverige kan vara en förebild för andra länder.

Särskilt förslag till etappmål för transportsektorn

Sverige har redan gjort en unik omställning från olja till biobränslen för uppvärmning och förnybar el. LRF drar slutsatsen, liksom MMB och en rad andra utredningar, att nästa fossilfria kliv för Sverige är att öka andelen förnybara drivmedel för fordon och maskiner. Vi har redan kommit en bit på vägen. Men cirka 85 procent av transportsektorn är fortfarande fossilberoende och står i dag för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp. Sverige är ett avlångt land som i många områden är glesbefolkat. För att gå vidare med betänkanhets förslag behöver de utmaningar detta för med sig inses. Här är även väl utbyggd digital infrastruktur viktig för att minska det fysiska resandet.

Om Sverige ska ha en chans att reducera utsläppen i transportsektorn, med så mycket som 70 % till 2030, är en ökad andel förnybara drivmedel på marknaden ett måste. Inte minst för den tunga trafiken. En sådan utveckling har dock visat sig vara förenat med konflikter med EU:s stadsstödsregler. Det är därför av största vikt att Sverige verkar för att förändra EU:s inslagna inriktning om att begränsa biodrivmedel från åkerbaserade grödor och att dessa inte ska få tillskrivas stöd. Ska Sverige klara omställningen till en fossilfri fordonsflotta kommer alla typer av biodrivmedel att behövas! Det är därför av yttersta vikt att framtida EU-regelverk inte hindrar denna utveckling, utan istället stimulerar den. EU-kommissionens syn på biodrivmedel i kommunikationen om en ”utsläppsnål transportsektor” (KOM (2016)501) är därför mycket bekymrande.

Inför en reduktionsplikt som frikopplar Sverige från EU:s stadsstöd

LRF, och en rad andra aktörer¹, ser gärna att en reduktionsplikt av växthusgasutsläpp för bensin och diesel införs, som frikopplar svensk drivmedelspolitik från EU:s stadsstödsregler. För bensin respektive diesel kan en årligen ökande reduktionsplikt reducera drivmedelsbolagens klimatpåverkande utsläpp. Skilda reduktionspliktsnivåer sätts för bensin respektive diesel.

¹ Läs mer här: <http://www.svd.se/sa-kan-biobransle-hjalpa-oss-na-klimatmal>

Höginblandade liksom rena biodrivmedel läggs utanför reduktionsplikten med fortsatt skattenedsättning, baserad på klimatprestanda. Reduktionsplikten kombineras med en sanktionsavgift som är såpass väl tilltagen att det säkerställs att plikten uppfylls. Vårt förslag om ett nytt styrmedelssystem för biodrivmedel utvecklar branschen och underlättar investeringar i biodrivmedelsproduktion samt utgår från Sveriges generationsmål.

För att möjliggöra utvecklingen av en fossilfri transportsektor är det en nödvändig och välkommen politisk prioritering att undanröja hinder för detta på EU-nivå, i tillägg till det nationella arbetet med framtagandet av långsiktiga och stabila villkor. LRF uppmanar till starka politiska insatser inom EU, för att främja en gynnsam utveckling av politikområdet för användningen och substitution av förnybara råvaror från jord-, skog- och vattenbruk. Ingen kommer att investera i produktion av biodrivmedel om inte behoven av dessa tydligt uttalas. Så är inte fallet idag. En alltför ensidig inriktning på eldrivna transporter där biodrivmedel åsidosätts, är en faktor som negativt påverkar investeringsvilja. Det är därför ett problem att betänkandets förslag tycks vilja lösa stora delar av transportfrågan med el, som dessutom mycket väl kan vara producerad från fossila källor.

Klimatfrågan behöver integreras i alla politikområden

LRF välkomnar att beredningen anser att alla politikområden ska integrera klimatfrågan i sitt arbete och att samtliga övergripande samhällsmål ska ses över, och vid behov justeras, för att på bästa sätt förstärka möjligheten att uppnå de globala och nationella klimatmålen. MMB understryker att det fortsatta arbetet med att nå klimatmålen således ska vara ett gemensamt ansvar för hela regeringen och samtliga departement, vilket LRF ser som nödvändigt för att klimatarbetet ska gå hand i hand med FN:s hållbarhetsmål enligt Agenda 2030.

LRF vill understryka vikten av att hänsyn tas till generationsmållets strecksatser, så att klimatåtgärder som vidtas inte resulterar i export av klimatpåverkan till andra länder. Generationsmålet lyder: ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Prissättning av utsläpp av växthusgaser

MMB bedömer att koldioxidskatten bidrar till en kostnadseffektiv minskning av utsläppen och bör även i fortsättningen utgöra basen i styrningen av utsläppen i den icke-handlande sektorn. Vidare bedömer MMB att nivån på koldioxidskatten bör anpassas i den omfattning och takt som, tillsammans med övriga förändringar av styrmedlen, ger en sammanlagd kostnadseffektiv

minskning av utsläppen av växthusgaser i den icke-handlande sektorn så att etappmålet till 2030 nås.

MMB påpekar att det kan föreligga undantag för konkurrensutsatta sektorer där risk för koldioxidläckage kan uppstå. LRF tillstyrker detta. För att motverka att utsläppen flyttar till andra länder är det viktigt att särskilt beakta konkurrenskraften inom det gröna näringslivet, då det är grunden för att producera förnybar råvara, som är nödvändig för att uppnå en koldioxidsnål basindustri och energiproduktion.

En avståndsbasead vägslitageskatt som MMB föreslår är definitivt inte ett effektivt styrmedel för att reducera utsläpp från transportsektorn, utan snarare en straffskatt för landsbygden. Det är särskilt konkurrenshämmande för ett så stort och avlångt och glesbefolkat land som Sverige. En vägslitageskatt minskar möjligheterna att driva verksamhet på landsbygden. Vi ser exempelvis att mjölkgårdar som redan idag kämpar med lönsamhet kommer att missgynnas men även skogsbruk långt från hamnar och järnväg påverkas. Investeringar i skogsvård och gallring riskerar utebli, vilket i sin tur på sikt ger en mindre tillgång till klimatneutral råvara. En vägslitageskatt hämmar således övergången till en bioekonomi och ger heller inga incitament att byta till förnybara bränslen eller el.

En närings- och innovationspolitik med klimatinriktning

MMB gör bedömningen att klimatfrågans tyngd och komplexitet gör att den allmänna närings- och innovationspolitiken bör vara ett väsentligt inslag i en aktiv klimatpolitik. Beredningen föreslår därför att det långsiktiga klimatmålet även bör vara ett övergripande mål för närings- och innovationspolitiken, på samma nivå som ambitionen att stärka konkurrenskraften och att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. LRF välkomnar detta, men menar också att det är viktigt att innovation och forskning prioriteras som kan ge en ”multimål uppfyllelse”. Satsningar på en biobaserad ekonomi kan ge klimatnytta, jobb, tillväxt samt stimulera regional utveckling och skapa hållbar utveckling.

Beredningen lyfter fram IPCCs bedömning av värdet av en integrerad ”multimål-analys” i varje sektor, såsom energi, transporter, stadsutveckling, industri, jord- och skogsbruk. Detta bör vara principen för kostnadseffektiva satsningar inom klimatpolitiken.

En mer hållbar produktion i industrin förutsätter att det finns hållbar råvara från det gröna näringslivet. Primärproduktionen av bioråvara är grunden till den biobaserade ekonomin. Genom hållbart brukande av jorden och skogen kan stora utsläppsreduktioner nås vid upptag av koldioxid genom fotosyntesen.

LRF vill därför påpeka att det är av yttersta vikt att MMB belyser den stora potentialen till utsläppsreduktioner som finns via satsningar på innovation och forskning för att öka produktionen och produktiviteten av bioråvara, energi och livsmedel på ett hållbart sätt.

LRF anser att kopplingen mellan en mer hållbar produktion i industrin och behovet av mer råvara från det gröna näringslivet är alltför svag i MMB:s förslag. Utöver de forskningsinsatser som riktas mot industrins omställning, krävs betydande forskningsinsatser för ett mer produktivt, skonsamt och lönsamt brukande av naturresurserna.

En strategi för en utvecklad bioekonomi kan stödja klimatstrategin

LRF välkomnar beredningens anslag kring utvecklingen av en biobaserad ekonomi. Genom att utforma en strategi för biobaserad ekonomi kan vi ha fokus på att minska utsläppen av växthusgaser, öka upptag och lagring av koldioxid och att ersätta fossila resurser. Detta samtidigt som vi kan erbjuda nya klimatsmarta affärsmöjligheter som stärker Sveriges tillväxt, skapar nya jobb och främjar andra miljömål.

Marknadslogik och affärsmöjligheter har en stark påverkan på forsknings- och innovationsarbete. Om oklara och kortsiktiga villkor präglar en utvecklingsbar marknad, så som markanden för biodrivmedel, riskera det att negativt påverka såväl traditionella som nya segment inom alla bioekonomins marknader. I ett kortare perspektiv riskeras både privata och offentliga utvecklingsresurser, i ett längre perspektiv riskeras Sveriges internationella konkurrenskraft.

En betydande klimatnytta skapas genom ett aktivt jord- och skogsbruk, och genom att förnybara råvaror ersätter fossila (substitution), samtidigt som det aktiva brukandet ger ökad tillväxt som leder till ökat upptag av koldioxid. Det är därför avgörande för klimatomställningen att öka användningen av befintliga och att introducera nya biobaserade produkter. En sådan utveckling stödjer också ambitionen att genom substitution minska växthusgasutsläppen från andra sektorer. För att förverkliga detta krävs ett tydligt handslag mellan stat och näringsliv i en gemensam nationell bioekonomistrategi.

Förslagen att använda grön offentlig upphandling och livscykelanalyser för att minska klimatavtrycken är bra. LRF vill i sammanhanget påminna om det av EU manadaterade standardiseringsarbetet, som pågår för att ta fram redovisning av biobaserade produkter. Detta arbete borde kunna underlätta medvetna val som nämns i texten.

Uppföljning av andelen bioekonomi och substitution

För att stimulera samhällsomställningen till en bioekonomi, behövs bättre uppföljning än idag av hur stor andel bioekonomin utgör av den totala

ekonomin. LRF välkomnar därför förslaget att uppdra till Tillväxtverket att i samråd med Naturvårdsverket och Energimyndigheten, utveckla uppföljningsmått så att utvecklingen mot en mer biobaserad ekonomi och substitutionen av fossila råvaror kan följas.

Ökad produktion av biomassa i Sverige

Sverige har redan idag exceptionellt goda förutsättningar att förena starkt konkurrenskraft med en ambitiös klimatpolitik, genom att tillvarata den biomassa som produceras i ett hållbart svenskt jord-, skogs- och vattenbruk. Med ökad efterfrågan på svenska biobaserade produkter kan produktionen i det gröna näringslivet öka väsentligt. LRF vill i det sammanhanget påpeka att beredningen sannolikt har underskattat potentialen i en ökad inhemsk produktion av biomassa. Exempelvis visar en ny studie från Lunds Universitet att det finns betydande potential för ökad tillförsel av inhemsk biomassa fram till 2050² utan att minska nuvarande leverans av skogprodukter eller produktion av livsmedel åker. Det gröna näringslivets bidrag till målet om noll nettoutsläpp till 2045 är därför helt nödvändigt för måluppfyllelsen. Ju bättre jorden och skogen brukas desto mer råvara kan vi erhålla.

Strategier och styrmedel, transporter och arbetsmaskiner

Potentialen att öka uttaget av hållbar biomassa från jord- och skogsbruket är stor, vilket utredningen också pekar på. Inom jordbruket finns betydande arealer, överskottsmark samt biprodukter som kan nyttjas för energiproduktion. Genom traditionell skogsskötsel kan tillväxten i skogen öka och därmed ökar potentialen för substitution av fossil energi. Denna potential bör främjas på ett sätt så att konkurrensutsatt transportberoende verksamhet som jordbruk, trädgårdsnäring och skogsbruk kan utvecklas som huvudleverantör av hållbar biomassa till en fossilfri transportsektor och en omställning till en biobaserad ekonomi.

Samtidigt vill LRF också påpeka att MMB menar att mycket av vägtransporterna kan flyttas över till tåg. Idag ser vi dock att för skogsnäringen viktiga tåglinjer försvinner eftersom de uppges vara för dyra att underhålla. Järnvägen lider idag av flera decennier av underinvesteringar vilket skapat ett sårbart system. Detta framgår inte minst i det inriktningsunderlag som presenterades av Trafikverket i november 2015. Reducerade hastigheter, oplanerade tågstopp och undermåliga terminaler är bekymmersamt för både person- och godstrafiken. Tyvärr kommer godstrafiken i skymundan när

---

²Börjesson, Pål (maj 2016), *Potential för ökad tillförsel och avsättning av inhemsk biomassa i en växande svensk bioekonomi*, Lunds Universitet, rapport nr. 97.

beräkningar av prioriteringar sker, eftersom försenade godståg inte alls åsätts de verkliga kostnaderna en försening ger leverantörer och kunder.

Möjligheterna med längre och tyngre lastbilar för ökad transporteffektivitet behöver därför beaktas tydligare i MMB:s betänkande. Under förutsättning att det råder en fortsatt positiv ekonomisk utveckling i samhället har LRF svårt att se att transportbehovet skulle minska. På personbilsidan kan viss effektivisering och minskning förmodligen ske genom övergång till kollektivtrafik, samåkning och elbilar samt genom digitalisering trots en ökande befolkning. Elbilar är ett bra alternativ så länge elen är förnybar, men det kräver investeringar i laddinfrastruktur och nya bilar. För tunga transporter är det dock svårt att hitta alternativ och transportbehovet kan snarare väntas öka. Det gör att höginblandande biodrivmedel och satsningar på storskaliga bioraffinaderier är oerhört viktiga för den tunga trafiken. Dessa bioraffinaderier torde också kunna leverera bränsle till flyget.

Jordbruket – en möjlighet i klimatomställningen!

Biologiska processer ger diffusa utsläpp som en konsekvens av att de sker över stora ytor. Det ger svårighet att mäta utsläppen och den stora årliga variationen innebär att för de flesta utsläpp som beror på biologiska processer är det inte meningsfullt att mäta på gården. Det är svårare att hitta effektiva generella åtgärder mot diffus klimatpåverkan till skillnad från punktkällor. För att minska klimatpåverkan från diffusa källor är man mer beroende av verksamhetsutövarnas engagemang och medverkan. Styrning och åtgärder som handlar om detaljreglering men saknar vision ger ingen utveckling, utan snarare passivitet och i värsta fall motstånd.

Jord- och skogsbruk är också en förutsättning för ekosystem, biologisk mångfald, att binda kol i biomassa och för matproduktion. Just genom att biologiska system ofta är utspridda, bidrar med många nyttor (ekosystemtjänster) och är en förutsättning också för människans existens kan deras utsläpp inte nollas, även om de kan minskas.

LRF välkomnar att MMB bedömer att jordbruksproduktionen i Sverige bör öka och att detta går att förena med minskade växthusgasutsläpp från produktionen och en hållbar utveckling. Det är dock inte helt tydligt hur MMB anser att detta kan uppnås. Beredningen föreslår satsningar på forskning. Men i vilken omfattning och ordning framkommer ej. Det är olyckligt att beredningen inte inser behovet och möjligheterna med innovation inom jordbruket, för att stötta utvecklingen mot ett fossilfritt samhälle och en hållbar utveckling. LRF anser att det krävs betydande insatser för att stärka jordbrukets konkurrenskraft och för att kunna producera mer, med mindre utsläpp. Vi anser att det är fullt möjligt att genomföra, vilket forskning också påpekar.

Svenska livsmedel är klimatsmarta

Det är mycket positivt att beredningen hänvisar till de möjligheter och den klimatnytta som jordbruket kan bidra med i en mer biobaserad ekonomi. Sveriges jordbruk har redan idag ett försprång vad gäller låga växthusgasutsläpp per kilo producerad vara, och skapar stora mervärden i form av god djurvälstånd, rik biologisk mångfald och en attraktiv landskapsbild.

LRF välkomnar att MMB drar slutsatsen att en ökad konsumtion och produktion av svenskproducerat kött, på bekostnad av det importerade, ger förutsättningar för en produktion med globalt sett lägre utsläpp och även kan underlätta uppnåendet av andra miljömål. Det bör dock poängteras att detta konstaterande inte enbart gäller för köttprodukter, utan för svenska livsmedel generellt och för att uppnå generationsmålet.

Faktiska kostvanor

Vad gäller kostvanor bör det noteras att konsumtionen av rött kött *inte* har ökat i Sverige de senaste 10 åren, däremot har konsumtionen av frukt och grönt ökat med flera tiotals procent. LRF bedömer att utbildning och information, bättre statistik på flöden av matsvinn, samt en fortsatt satsning på utveckling av nya produkter, är mycket effektiva åtgärder för en gynnsam utveckling av kostvanor ur både hälso- och klimatsynpunkt.

Ökad kolbindning minskar jordbrukets klimatpåverkan

Beredningen tar upp jordbrukets potential att minska sin klimatpåverkan genom att binda kol. LRF delar uppfattningen att det finns en potential när det gäller att binda kol i mark genom vallar och mellangrödor, men också genom fortsatt höga skördar och återföring av organiskt material från gödsel och biogasrötrester.

Redan idag vet vi att jordbrukets ungefär 1 miljon hektar gräs- och betesvallar i Sverige binder cirka 3 miljoner ton koldioxid per år, enligt nya uppgifter från SLU. Salixodlingen i Sverige binder kol i 12 000 ha odlingar och ersätter fossil energi i värmeverken. Biogas, rapsolja och etanol ersätter stora mängder fossil energi i transportsektorn. Det motsvarar ungefär 1,5 miljon ton koldioxid genom den substitution från fossilt till förnybart som skett. På så vis kompenserar jordbruket redan idag nästan hälften av sektorns egna utsläpp av växthusgaser.

Om den mark som idag ligger i träda och den mark som är extensiv vall skulle odlas med energigrödor (som salix, poppel, hybridasp, etanolvete, gödslad vall mm.) skulle cirka 5 miljoner ton koldioxid ytterligare kunna bindas och användas för att ersätta fossil energi eller fossilt material. Jordbruket har då en potential att binda ungefär lika mycket koldioxid som produktionen avger.

Förutsättningar för detta behöver skapas och mer forskning behövs på detta område.

Jordbrukets kolinbindning redovisas inte tydligt i den tillgängliga statistiken. Detta behöver beaktas vid bedömningen av näringens klimatpåverkan. En skatt på kväve har en marginell effekt på läckaget men riskerar att minska kolbindningen genom lägre skördar. Att investera i kunskap och metoder som ökar precisionen i odlingen och användning av kväve kan hålla marken beväxt under större delen av åren, vilket ger mer kol i marken, ökad leverans av biomassa och minskat läckage.

Helhetsperspektiv på idisslarnas klimatnytta

För att bedöma jordbrukets potential att minska klimatpåverkan behöver idisslarnas klimatpåverkan sättas i ett helhetsperspektiv. Det enda ekonomiskt rimliga sättet att idag ta vara på den kolinbindande vallproduktionen, är som foder i mjölk- och nötköttsproduktionen. Genom att svenskt jordbruk har låga växthusgasutsläpp per kilo producerad vara jämfört med andra länder innebär ökad svensk produktion av kött och mjölk, globalt sett lägre utsläpp. För att möjliggöra en ökad produktion och konsumtion av svenska livsmedel som skapar global klimatnytta, krävs en ökad framtidstro och lönsamhet i hela jordbruket.

Skogen i klimatpolitiken

LRF välkomnar beredningens bedömning att material från skogen som ersätter andra material, har ett mycket stort värde för samhället i klimatomställningen. Mot bakgrund av det kunde beredningen ha varit tydligare när det gäller att framhålla klimatnyttan med ökat byggande i trä. Särskilt då långlivade produkter såsom trähus utgör en stabil kolsänka, och därmed enligt internationella beräkningsregler får tillgodoräknas som en kompletterande åtgärd för att nå noll nettoutsläpp 2045.

Aktivt brukad skog mest klimatsmart

LRF menar att skogens största klimatnytta ligger i ett aktivt brukande och i substitution av fossila råvaror. Därför är den viktigaste åtgärden för att ta tillvara skogens stora potential i klimatarbetet, att främja ökad användning av råvara från skogen. Som exempelvis Lundmark m.fl.³ har visat, har substitution och ökad lagring i träprodukter betydande effekter. Klimatnyttan är emellertid ännu större, då denna beräkning endast omfattar träprodukter, och inte produkter baserade på fiberråvara från skogen (t.ex. papper, kartong och textil).

---

³ Lundmark, m.fl. *Potential Roles of Swedish Forestry in the Context of Climate Change Mitigation*, Forest, 2014.

Potentialen att genom god skogsskötsel öka uttaget av hållbart producerad biomassa från skogen är, liksom MMB påpekar, stor⁴.

LRF välkomnar att beredningen redogör för att skog som blir äldre så småningom kommer in i ett jämviktstillstånd där tillväxten (upptag) och den naturliga avgången (nedbrytning) tar ut varandra, och kolsänkan slutar att utvecklas. Ett kolloager i stående skog innebär en stor risk, då det inbundna kolet kan frigöras vid skador, vilket exempelvis skedde vid stormen Gudrun 2005 och den stora skogsbranden i Västmanland 2014. Det är olyckligt att tidigare skogliga konsekvensanalyser fortfarande nämns i underlaget då dessa är föråldrade. Nya skogliga scenarier, SKA-15, har tagits fram av Skogstyrelsen och SLU, då tidigare underlag inte längre är relevanta.

Det är bra för klimatet att skogspolitiken ligger fast

LRF välkomnar och delar beredningens bedömning att skogsvårdslagstiftningen och skogspolitiken inriktning med jämbördiga mål ska ligga fast. I det sammanhanget vill LRF understryka att den senaste skogspolitiska propositionen⁵ betonar att de två jämställda målen, och det delade ansvaret mellan samhället och skogsägarna, förutsätter en tydligt definierad och långsiktig äganderätt. En stark äganderätt är också grunden för skogspolitiken bärande princip om frihet under ansvar. Det hade varit bra om något ytterligare nämnts om hur drivkrafter för skogsbrukare bättre skulle kunna bejakas.

Utsläpp av växthusgaser kopplade till import och export

Om Sverige ska klara av att nå klimatmålen behöver alla sektorer inom landet bidra. För ett exportinriktat land som Sverige bör strategier för att nå målen omfatta både produktion och konsumtion inom det egna territoriet, såväl som effekterna av import och export. LRF gör bedömningen att klimatfrågan är akut och vi behöver därför agera för att få största möjliga globala klimatnytta.

Utan att beakta utsläpp från konsumtion och import, samt klimatnyttan med export av klimatsmarta produkter från Sverige kan de globala utsläppen komma att öka och generationsmålet missas. Det finns risk att vi lägger krokben för oss själva om vi utformar strategier och styrmedel som hindrar den svenska klimatsmarta produktionen att växa, men låter det vara fritt fram för importen. På samma sätt är det dumt att hämma exporten av klimatnyttiga varor och tjänster. LRF hade därför gärna önskat se skarpare formuleringar kring mål för att öka klimatnyttan med export och för att hämma utsläpp som

---

⁴ Se t ex. Lundmark, m.fl. *Potential Roles of Swedish Forestry in the Context of Climate Change Mitigation*, Forest, 2014. SKA-15, Skogstyrelsen. "Ökad produktion i familjeskogsbruket - analys av tillväxthöjande och skadeförebyggande åtgärder", Skogforsk, Arbetsrapport nr 574, 2004.

⁵ Prop. 2007/08:108 *En skogspolitik i takt med tiden*.

sker i andra länder genom import. Det är knappast så att nyttan av svensk export kan jämföras med en genomsnittlig produkt av samma slag på världsmarknaden när det exempelvis handlar om byggmaterial där svenskt trä mycket väl kan ersätta betong eller stål.

För att stärka svenskt konkurrenskraft och samtidigt skapa maximal klimatnytta globalt behövs en vassare strategi och färdplan. Sverige är i behov av en ny grön industrialisering som möjliggör att vi skapa nytta för konsumenter och klimatet globalt, samtidigt som vi gynnar det lokala. Det finns, precis som MMB påpekar, möjligheter i att formulera strategier för en biobaserad och cirkulär ekonomi. LRF ser fram emot fortsatta satsningar från regeringen på det området.

Samhällsekonomiska analyser

LRF anser att det är oklart hur trovärdiga de olika bedömningarna och antaganden som beredningen gjort är. Detta då det till stor del saknas samhällsekonomiska konsekvensanalyser. Beroende av vilken politik som förs kommer utbud och efterfrågan att påverkas på olika vis. Det hade även varit intressant att belysa den förväntade vinst som ett ökat nyttjande av inhemska förnybara resurser har på vårt lands hela ekonomi. När vi i större utsträckning använder förnybara inhemska resurser, istället för att importera fossila råvaror från andra länder, främjas handelsbalansen. Det skapas fler gröna jobb nationellt och vi tryggar vår försörjning av energi, livsmedel och andra konsumtionsvaror. Därför innebär en biobaserad samhällsekonomi grön tillväxt på riktigt.

Tyvärr nämns däremot en tidigare analys från Konjunkturinstitutet (KI) där det påstås att det är kostnadseffektivt att avsätta skog som kollager. Inte nog med att skogsmark är en dyr investering för staten, KI har inte heller avsatts något värde för substitution. Det är orimligt. Det skulle kosta staten 790 miljoner per år att fram till 2050 avsätta 450 000 ha med antagandet att varje hektar även framgent kostar 65 000 kr i genomsnitt (Kostnaderna tagna från 2010). Detta ger en kostnad per inbunden koldioxidekvivalent som ligger betydligt över priserna för utsläppsrätter.

Luftvårdsstrategi

I mångt och mycket sammanfaller klimatåtgärder med luftvårdsåtgärder. Småskalig vedeldning kan vara bekymmersamt då det kan ge luftproblem. Tyvärr tycks beredningen glömt bort fördelen att småskalig vedeldning är klimatneutral. I MMB:s förslag anges vedeldningen endast i negativa termer. Eldas torr ved i nya pannor med ackumulatortankar så är utsläppen mycket lägre än om gammal ineffektiv utrustning används. Så det finns all anledning att informera om hur man eldar rätt. Det finns förutom klimatnyttan även andra

Dnr 2016/7645

2016-10-20

nyttigheter med vedledning. Den som hugger och tillbereder ved kan mycket väl göra en hälsovinst och därutöver får skogen ett ytterligare värde och därtill kan veduttaget verka gynnande för kvarstående träd vilket kan ge positiva resultat senare under omloppstiden.

Införandet av ekodesigndirektivet i förtid är ineffektivt, däremot är förslagen om skrotningspremie bra. Det är viktigt att påminna om att avseende luftpåverkan så kommer produktionen vid topplast inte att bestå av förnybar solel. Värmepumpar, liksom elbilar har därför nackdelar. När effektbehovet är som störst blir utsläppen som värst.

Tillsammans når vi framgång

Ökad samhälls- och klimatnytta genom en utvecklad bioekonomi, förutsätter ökad substitution från fossila till förnybara råvaror. Ökad substitution förutsätter ökad primärproduktion. Det förutsätter att beslut tas att investera i produktion av grödor från jord och skog. Det är därför avgörande hur jord- och skogsägarna väljer att agera. I dag finns det drygt 71 000 lantbruk i Sverige och 177 400 svenskar håller på med jordbruk, antingen på heltid eller på deltid. Lägg därtill att det finns 330 000 familjeskogsbrukare i Sverige som står för 60 procent av skogstillväxten, och 60 procent av avverkningsvolymen.

Sverige kan bidra till utsläppsminskningar genom att sprida miljöteknik, genom varor som är producerade med små utsläpp av växthusgaser och genom att exportera förnybar råvara. Samhället måste förstå och respektera drivkrafterna hos enskilda jord- och skogsägare för att samhällsomställningen till en bioekonomi ska bli verklighet. Genom involverande processer och incitament som stimulerar till proaktivitet och utveckling både vill och kan vi tillsammans nå framgång i att nå det övergripande klimatmålet.

Med vänliga hälsningar

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Isabel Moretti
Enhetschef Energi & Miljö

Magnus Kindbom
Skogsdirektör LRF Skogsägarna